

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. סתם יינם אסור בהנאה 1
- ב. ומטמא טומאת משקין ברביעית 4
- ג. המפקיד יינו אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה 4
- ד. המפקיד פירותיו אצל עובד כוכבים הרי הן כפירותיו של עובד כוכבים לשביעית ולמעשר 5
- ה. אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצירו של עובד כוכבים ומלאוהו יין ומפתח או חותם ביד ישראל ר"א מתיר ... הלכה כר"א ... אפילו יין משתמר בחותם בתוך חותם 6
- ו. היכי דמי חותם בתוך חותם ... אגנא דפומא דחביתא שריקא ... דיקולא ומיהדק ... נוד בדיסקיא חתימת פיו למטה הוי חותם בתוך חותם פיו למעלה לא הוי חותם בתוך חותם וכי כיף פומיה לגיו וצייר וחתים הוי חותם בתוך חותם 8
- ז. השולח חבית של יין ביד כותי ושל ציר ושל מוריים ביד עובד כוכבים אם מכיר חותמו וסתמו מותר אם לאו אסור 9
- ח. מפני מה אסרו שכר של עובדי כוכבים ... משום חתנות ... מפיין ליה לאבבא דחנותא ושתי ... מייתו ליה לביתיה ושתי ותרוייהו משום חתנות 10

דף לא.

א. סתם יינם אסור בהנאה

כבר התבאר לעיל דף ל: שיין שנתנסך¹ לע"ז אסור בהנאה מן התורה, ודוקא שנתנסך לה בתורת תקרובת כדרך עבודתם, אבל סתם יינם של גוים ובכלל זה הנוצרים, שהם עובדי עבודה זרה ומגען שנגעו ביין שלנו אינו אסור מן

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קכג א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

התורה, אבל חכמים גזרו גם איסור הנאה על סתם יינם ועל מגעם ביין שלנו². ואסור למוכרו לגוי או ליתנו במתנה לגוי, אלא ישפכנו לתוך האסלה של בית הכסא. וכן מנהג הספרדים כדעת מרן השו"ע.

ולפיכך לדעה זו אסור להשכיר מחסנים לאחסן שם סתם יינם [של נוצרים]. אולם מי שעבר והשכיר מחסנים לגוי, בלא ידיעת האיסור, והגוי איחסן שם חביות של סתם יינם, ובידו לאחסן שם גם דברים אחרים, ולא דוקא יין, ויש הפסד גדול מאד בביטול חוזה השכירות, יש להקל בדיעבד ליהנות מהדמים. אבל מיד עם סיום מועד חוזה השכירות לא יחדש אותו אם יודע שמאחסנים שם יין.

ויש אומרים שדוקא בימיהם שהיו הגוים בקיאים בטיב ע"ז והיו מנסכים יינם לע"ז, והיו צריכים לחוש, לכך גזרו איסור הנאה על כולם, אבל בזמן הזה שאינו שכיח שהגוים מנסכים לע"ז, שאינם יודעים בטיב ע"ז ומשמשיה, ואין כאן איסור אלא משום בנותיהן, לא אסרו מגע גוי ביין שלנו בהנאה רק בשתייה³, וכן סתם יין שלהם אינו אסור בהנאה אלא בשתייה⁴. וכן מנהג האשכנזים.

² ועיקר הגזירה לא היתה אלא משום יחוד בנותיהם, שלא יבואו לייחד עמהם על ידי השתייה ויבאו לזנות או להתחתן עמהן, ודוקא ביין גזרו כן שיש בו קירוב הדעת למי ששותין יחד, אבל בשאר משקין דלית בהן איקרובי דעתא כל כך, לא גזרו בהן משום בנותיהן. ומן הטעם הזה לא היו צריכים לאוסרו אלא בשתייה ולא בהנאה, מ"מ ראו חכמינו ז"ל שאם לא יאסרו אותו גם בהנאה, הרואים לא ידעו הטעם דמשום בנותיהם, ויהיו סבורים לומר דמשום ניסוך נאסר ויבואו להתיר נסך ממש בהנאה, לכך גזרו גם על סתם יינם ומגען איסור הנאה כדי להשוות היינות שלהם. ואם תאמר אם כן גזירת בנותיהן למה, י"ל אדרבה הוא עיקר הגזירה דמשום יין נסך לחודיה לא היו גוזרין כלל, דיין שנתנסך לע"ז הוא מיעוטא ומשום המיעוט לא היו גוזרין ארובא, אלא כיון שהוצרכו לגזור על סתם יינם ומגען משום בנותיהן, חששו שמא ימעו וישוו יין נסך ממש להתירו בהנאה, והוצרכו לגזור גם על זה איסור הנאה גזירה משום יין שנתנסך לע"ז. לבוש שם. לפי מ"ש הטור ברישא הטעם כיון שיי"נ גמור אסור בהנאה עשו סתם יינם כאלו ודאי נתנסך ולא משום גזירה ממילא גם עכשיו אין היתר הנאה דדבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו דאין שייך לומר בזה בטל הטעם. מ"ז שם א

³ דהוי כתינוק (שאינו מוכיר שם אלילים ומשמשם לקמן ר"ס קכ"ד) דאינו אוסר יין במגעו אלא בשתייה טור ופוסקים ש"ך שם ג

⁴ תב הב"ח דאפי' שפכי ליה קמי עבודת כוכבים בדרך ניסוך פנים מ"מ כיון דקי"ל דעובדי כוכבים שבח"ל לאו עובדי עבודת כוכבי' הן אלא מנהג אבותיהן בידיהן אם כן מה שמנסכים יין לעבודת כוכבים אין קרוי ניסוך כיון דקרינן בהו שאין יודעי' בטיב עבודת כוכבים ומשתמשים דמה"ט נמי אין רגילין לנסך לעבודת כוכבים כלומר אין רגילין לנסך תמיד אלא לפעמים עכ"ל. ש"ך שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ומותר לגבות בחובו מן הגוים סתם יינם משום שהוא כמציל מידם, שאפשר שגם מרן מודה בזה, הילכך יש להקל.

וכן הדין לאשכנזים בשאר הפסד לא החמירו בו כל כך כגון אם עבר וקנה או מכר, אבל לכתחלה אסור לקנותו ולמוכרו כדי להשתכר, ויש מקילין גם בזה, וטוב להחמיר⁵.

היין של הערבים (ישמעאלים) שאינם עובדי עבודה זרה, ומאמינים בייחוד השם, אינו אסור בהנאה, אלא רק בשתיה, גזרה משום בנותיהם, שהוא איסור חתנות, ואף מגעם ביין שלנו אסור בשתיה. וכן המנהג.

אסור לישראל להשהות יי"נ אצלו כדי ליישנו ואפי' להחזיקו בבית גוי אסור⁶.

ישראל מומר שמחלל שבת בפרהסיא במלאכות דאורייתא, כגון שנוהג במכונת בשבת, או שמעשן סיגריה ברשות הרבים בשבת, ושאר כל המלאכות, אם נוגע ביין, הרי הוא אסור את היין במגעו, ואם יצק מן הבקבוק של היין אל תוך כוס, מה שבתוך הכוס נאסר, ומה שעדיין בתוך הבקבוק מותר. וכן אם הגביה את הבקבוק הפתוח, אינו אסור. ואמנם יש אומרים שאם הוא מתפלל בשבת ומקדש על היין בשבת, ואומר זכר למעשה בראשית, אף על פי שהוא מחלל שבת בפרהסיא, אינו מנסך את היין, ויש חולקים. והמקילים בזה יש להם על מה שיסמוכו, ובפרט בדיעבד שעבר ומזג היין⁷. ווהינות שבארץ ישראל שעברו תהליך פיסטור, אין ביין מבושל או מפוסטר דין יין נסך במגע חילוני או גוי⁸.

גוי שהוא עובד עבודה זרה, שרואה יין של ישראל, יש מחמירים⁹ ממדת חסידות שלא לשנות מן היין הזה, ושלא לקדש עליו.

⁵ ועי' בחכמת אדם כלל ע"ה סעיף א' שכ' וז"ל ואיסור זה של סתם יינם אף על פי שהוא קל בעיני העולם ומדמין אותו לשאר איסור דרבנן אבל באמת האיסור הוא חמור מאד והשותה סתם יינם עוקר נשמתו ממקום שנשרש בו בקדושה ביין המשומר בענביו ואין לו חלק לעוה"ב והאריכו מאד בעונש זה המקובלים ונתחבר על זה ספר מיוחד הנקרא יין המשומר והקורא בו תסמר שערות בשרו מגודל העונש וכתבו שקבלה בידם שהשותה סתם יינם יכשול בודאי לבעול ארמית כמו שגזרו חכמים יינם משום בנותיהם וכו' ולכן כל אדם יזהר בזה מאד וישמור לנפשו ויזכה לסעודת לויתן וליין המשומר וכו' עכ"ל.

⁶ בכנה"ג בהנהגות הטור שכתב מהג"א

⁷ יביע אומר חלק א' חלק יורה דעה סימן יא

⁸ יבי"א חלק א' סימן יא אות כא

⁹ עי' בספר טעמי מצות (להרב מנחם הבבלי) ל"ת ש"מ שכ' וז"ל ובימי חורפי ראיתי אנשי מעשה שהיו מחמירים על עצמם שאפי' בראיית כלי היין לא היו שותין אף על פי שלא נגע בו עכ"ד ועיין בספר רוח חיים להלן סי' קל"א אות ב' שהביאו וכו' דמה"ש יש להחמיר דמי שהוא שר ופרנס הציבור דעל הרוב נכנסים אליו גוים שצריך ליהרר הרבה שלא יעמוד צליחות של יין על פני הבית דהראייה פונם וכן מי שעוסק בדרך הבית שבאים גוים פועלים לביתו צריך ליהרר וכו' עיין שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ודוקא כשרואה את היין עצמו, כשמערה אותו ישראל מכלי לכלי, אבל אם הוא רואהו מבחוץ כשהוא בתוך בקבוק של זכוכית או צלוחית מכוסה, איך בכך כלום, ואם הוא ישמעאלי (ערבי) שרואה את היין, אפילו מדת חסידות אין בדבר.

בראנדי (קוניאק) שנעשה מן היין של סתם יינם, אסור לשתותו, והנהגים היתר בדבר, אין להם על מה שיסמוכו, ויש למחות בידם ולבטל מנהגם.

ואפילו חזרו וצירפוהו פעם שנית, והוי זיעה דזיעה, מ"מ נשאר באיסורו, ואין חילוק בין זיעה ראשונה של היין, לזיעה שניה ושלישית, שבכולם יש לאסור, שלא פקע איסורו.

ב. ומטמא טומאת משקין ברביעית

כבר התבאר לעיל דף ל': שסתם¹⁰ יינן של עכו"ם מטמא טומאה קלה כשאר כל משקין טמאין, ומטמא טומאת משקין ברביעית¹¹.

ג. המפקיד יינו אצל עובד כוכבים אסור בשתיה ומותר

בהנאה

אם הפקיד יין¹² ביד גוי בחותם אחד, יש אומרים שאסור בשתייה מספק שמא טרם וזיף, ומותר בהנאה, והוא שיחד לו קרן זוית¹³, ויש אומרים דבדיעבד יש להתיר אפילו בחותם אחד¹⁴ אפילו בשתייה, ואין צריך להכיר חותמו אלא א"כ אם רואה שחותמו מקולקל כשנראה שנסתר בכוונה ע"י

¹⁰ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ו הלכה ח

¹¹ כס"מ וזה שכתב רבינו "כשאר משקין" ויוסר תמיהת המל"מ שם

¹² שו"ע ונו"כ קל ב

¹³ דאז הוה כחצרו של ישראל משום הכי מותר בהנאה. מ"ז שם ד ובלבוש לא הזכיר והוא שיחד לו וצ"ע

¹⁴ דעת הט"ז שאפילו מפתח לחוד הוי כחותם א' וסימן קי"ח בנה"כ השיג עליו בזה דלא הוי מפתח כחותם א'. ועיין בשו"ת צ"צ סי' קט"ז פסק כהש"ך דמפתח לא הוי כחותם א' עיין שם ועי' ביין המשמח ס"ק ב' מ"ש בזה והביא ראיות לדעת הב"ח והט"ז להקל דמפתח הוי כחותם א' ודחה ראיות הצ"צ הנזכר וסיים שכן עיקר לדינא כדעת הט"ז עיין שם ועי' בס' שערי דעה ס"ק א' שכ' ונראה דביין מבושל או יין שערכו בו דברים אחרים המבוארים להלן סעיף ג' סגי לכתחלה במפתח לחוד אבל בענין אחר אין להתיר אלא בדיעבד עיין שם ועי' בשו"ת שערי צדק חיו"ד סי' ק"כ בעובדא שהיו מונחים במרתף כמה חביות יין בלא חותם והמרתף הי' מסוגר במפתח ואח"כ מצאו שחיסר הרבה מחבית א' ע"י גניבה ועי"ש במ"ש בזה וכתב דלענין שאר החביות אף דבדיעבד סמכנין אמפתח כמו על חותם מ"מ בנ"ד שראינו שהגוי פתח המפתח ונכנס למרתף בודאי דינו כמו נשבר החותם ונתקלקל עיין שם באורך.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אדם¹⁵, אז אסור, אבל אין צריך לבדוק אחריו וכן נוהגין להקל. ודוקא בחותם אבל סתומות במגופה, לא הוי בדיעבד כחותם אחד אלא במקום הפסד מרובה¹⁶.

אולם טוב ונכון הוא לכתחילה כששולח לחבירו יין אפילו בשני חותמות יכתוב לו איגרת ויודיעו באיזה צורות חותם חתמו כדי שיכירו, וגם יודיע לגוי שהודיע לחבירו את החותם, דאז מירתת הגוי יותר ולא יפתחנו, ובדיעבד אפילו בחותם אחד בכהאי גוונא שרי.

בעל הבית השולח שפחתו או עבדו גוי לאוצר של יין, סגי ליה כששולח עמו אפילו נער קטן לשומריו שלא יגע בו, שאין דבר תלוי בעדות הקטן שיעיד שלא נגע, אלא שהגוי מרתת ממנו שאם יגע וישאלוהו יגלה הדבר.

ד. המפקיד פירותיו אצל עובד כוכבים הרי הן כפירותיו של עובד כוכבים לשביעית ולמעשר

המפקיד פירותיו¹⁷ אצל הנכרי הרי הן כפירותיו של נכרי¹⁸ שחזקתו¹⁹ להחליף הפקדון²⁰.

והיאך דינם, אם היו פירות שעדיין לא נגמרה מלאכתן, ונגמרו ביד ישראל אחר שלקח הפקדון, מפריש מעשרותיו, אפי' היו של גוי כיון שמירחן ישראל חייבין במעשרות. ומ"מ א"צ ליתן לכהן רק התרומה גדולה ולא התרומת מעשר אלא מוכרו לכהן. ואפי' אם הישראל קדם והפריש תרו"מ בשבילים

¹⁵ ש"ך שם ה

¹⁶ ש"ך שם ד

¹⁷ רמב"ם הלכות מעשר פרק יא הלכה טו

¹⁸ דעת רבנו לעיל בפ"א מתרומות דפירות הגוי שגדלו ברשותו ומירחן הגוי פטורין לגמרי ממעשר ואם גדלו ברשות הגוי והגיעו לעונת המעשרות ברשותו ואח"כ מכרן לישראל ומירחן ישראל חייבין במעשר אבל א"צ לתת לכהן התרומה והמעשר דמצי א"ל קאמינא מכח גברא דלא מצית לאשתעויי דינא בהדי' ודעת הראב"ד דגם בגדלו ביד גוי ומירחן גוי חייבין במעשר מדרבנן גזרה משום בעלי כיסין

¹⁹ ועיין דרך אמונה שם קח דעת הראב"ד והר"ש לחלק בין הפקיד פירות להפקיד קופות

²⁰ כאן לא חיישי' שהחליפן עם של אחר דמפקיד סתמא אין בידו משל אחרים אלא דתלינן שהחליפן בשלו והוא ודאי שהחליפן ומ"מ אינו ודאי נמור שיוכל להפריש מהן על פירות טבל אחרים. חזו"א שביעית סי' א' סקי"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וחזר והפקידן ביד גוי אמרי' שהגוי החליפן ועכשיו שהישראל ימרחם מתחייבים במעשר כדין ודאי²¹.

ואם היו פירות שהפקיד טבלים ונגמרה מלאכתן, אם הגוי החליף בשלו פטורין שהרי מירוח הגוי בשלו פוטר, אולם חייב להפריש שמא לא החליף הנכרי, וכתב הרמב"ם ולפיכך יראה לי שהמעשרות שיפריש ספק²².

אבל אם הפקיד חולין מתוקנן אינו צריך להפריש כלום, שאפילו החליף העכו"ם פטורין שנאמר דגן ולא דגן עכו"ם. ואין חוששים שמא ישראל אחר ע"ה הפקיד אצלו ג"כ והחליף של זה בזה.

ה. אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצירו של עובד כוכבים

ומלאוהו יין ומפתח או חותם ביד ישראל ר"א מתיר ...

הלכה בר"א ... אפילו יין משתמר בחותם בתוך חותם

מותר להפקיד²³ ולשלוח יין ביד עובד כוכבים, אם הוא חתום בחותם בתוך חותם או מפתח וחותם. ומה שאין מייחדין ולא מפקדין יין ביד גוי, דוקא כשאינו חתום, אבל אם הוא חתום מפקדין ושולחין על ידו, דמרתת הוא לפותחו שמא ירגיש הישראל, ובלבד שלא יהא בחבית שום נקב כנקב שמניחין בו שיצא משם הרוח.

וחותם שאמרו צריך להיות חותם בתוך חותם, או מפתח וחותם, דבחותם אחד חיישינן דילמא טרח וזיף, אבל בשתי חותמות טריחא מילתא לזיף ולא טרח.

והני מילי בחבית של חרס שטורח לעשות בו נקב ולסתמו, אבל בחבית של עץ אפילו חותם בתוך חותם לא מהני, מפני שיכולין להוציא יין מבין הנסרים ולא ירגישו²⁴, וכל שכן בנודות שבקל יכולין להוציא יין מבין התפירות, ואין

²¹ דרך אמונה שם קא

²² ולפ"ד הראב"ד חייבין מדרבנן

²³ שו"ע ונו"כ קל א

²⁴ עי' בכנה"ג בהגהות ב"י אות י"ד שהביא מדברי התשו' מקור ברוך דכ"ז דוקא בחביות קטנות שנסרי החביות דקים מאד ובקל יוכל העכו"ם להוציא יין מבין הנסרים אבל בגיגית גדולות שהנסרים שלהם עבים קרוב לג' אצבעות פשיטא דליכא למיחש למידי עיין שם והביאו הרב שלחן גבוה ס"ק ו' וכ"כ בשו"ת מגן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

להם תקנה אלא שיכנים כל החבית של עץ או כל הנאד בשק שאין בו תפירה מבחוץ ויחתום פי השק, שאם יש בו תפירה מבחוץ יש לחוש גם כן שמא יתיר התפירה ויחזור ויתפרנו ולא ירגישנו. ויש מתירין אפילו בחבית של עץ ואין חוששין שמא יוציא יין מבין הנסרים דטריחא להו מילתא, וכן נוהגין, ובלבד שיזהר שיהא המגופה נסתם כראוי, וכן שלא יהיה שם ברוז שלא יוציא דרך הברז.

וכיצד יעשה לכתחילה יחתוך כל הברזים²⁵ וישים עור על המגופה והברזות ויקבענה במסמרות, ויכתוב עליה אותיות חציין על העור וחציין על דופני החבית או על הברזא או המגופה, שאם יגביה הגוי העור לא ידע לחזור ולכוין האותיות שעל העור עם חציין שחוצה לה כבתחילה, וגם יעשה חשוק אחד שקורין צורקל"א סביב השוליים במקום שמחוברין דופני החבית ולקבוע שם במסמרות, מפני שפעמים נעורת תחובה שם סביב, ויש לחוש שמא יוציאנו הגוי להוציא היין דרך שם ולתוחבו אחר כך אל מקומו הראשון שזה נקל לו לעשות. וזהו לכתחילה²⁶ אבל בדיעבד אם טח בטיט ונתייבש סביב הברזא גם כן מותר בהפסד מרובה.

וי"א²⁷ שעכשיו נוהגים שאין להתיר כלל לשלוח מעיר לעיר בלא נאמן ישראל שהוא שומר ביום ובלילה, כי שכיח הוא שהעובדי כוכבים מוציאים יין במקדח קטן או ע"י סכין מיהו אם מכסין כל החביות בחשוקים שקורין רייפ"ן וגם השוליים בנסרים יש להתיר. ובדיעבד יש להתיר²⁸.

במדינת אשכנז נוהגין להוליך יין בלי שום יהודי רק שחותמין בכמה חתימות סביב המגופה ובין החשוקים, אבל בק"ק המבורג היה להם תיקון יותר מעשרים שנה שאין לשנות יין רק המובא בחביות המונחים בשקים וחתומים בכמה חתימות וגם על החביות ועל החשוקים כמה חתימות²⁹.

גבורים סי' ד' דגם לדעה זו לא אסור אלא בחביות קטנות שהנסרים דקים אבל בחביות גדולות שהנסרים גסים ליכא למיחש למידי חדא שהסכין אינו יכול לכנס לתוכו ועוד שהיא טריחא יתירה ובכה"ג לא חיישינן לזיופא עיין שם ועי' בשו"ת ויאמר יצחק חיו"ד סי' צ' מה שהאריך בזה ובמ"ש בזה לדינא

²⁵ כתב בתשו' משאת בנימן שם דדין זה לאו לעיכובא אלא לרווחא דמילתא אבל בדיעבד הדבר ברור דסגי בחותם א' אף בחבית של עץ ואפילו בלא שום תיקון אחר כגון כיסוי עור וחשוקים או להכנים החבית בשק ע"כ וע"ש שהאריך מיהו אם לא חתך הברזות אף דיעבד אסור דהא בקל יכול להוציא הברזא ולהמשיך יין.

ש"ך שם ב

²⁶ ט"ז שם ב

²⁷ ט"ז מהב"ח

²⁸ ש"ך שם א

²⁹ והנה בא לפני מעשה בהיותי אב"ד ור"מ בק"ק המבורג שהביא יהודי אחד מבני הקהילה ע"י שלוחו כמה חביות יין בלא שומר יהודי רק בחתימה על החביות ועל החשוקים ואינו מונח בשקים ומענתו היה שכן נוהגין בק"ק ורנקפור"ט, והורתי לו מאחר שתיקון היה ע"י איזה רב אב"ד ומנהיגים מכמה שנים בכך מחוייבים הקהלה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

**ו. היכי דמי חותם בתוך חותם ... אננא דפומא דחביתא
שריקא ... דיקולא ומיהדק ... נוד בדיסקיא חתימת פיו
למטה הוי חותם בתוך חותם פיו למעלה לא הוי חותם בתוך
חותם וכי כייף פומיה לגיו וצייר וחתים הוי חותם בתוך
חותם**

חותם³⁰ בתוך חותם היכי דמי, סתם החבית בכלי שאינו מהודק כדרך שסותמין כל אדם כדי שלא יזוב היין וטחו בטיט, הרי זה חותם אחד שבקל יכול לזייפו. ודוקא אם נתייבש הטיט הוי כחותם א' הא אם לא נתייבש נראה דלא הוי חותם דבקלות מאד יכול להסיר הטיט הלח ולתת אחר במקומו³¹. לכך אם מוליך היין בדרך ויודע שהפליג הישראל לא מועיל טיחה בטיט כלל כי פשוט הוא שעל ידי שהעגלה מתנענעת תמיד היין הולך למעלה ומרכך הטיט ונופל וזה דבר מצוי מאוד והוי כפתוח לגמרי בלי חותם ע"כ נראה דבשום פנים אין היתר בהולכת יין מחמת טיחה לחוד בלי סימן אחר רק במונח אז מועיל טיחה.

היה הכלי מהודק יפה הרי זה חותם בתוך חותם, ולא טרח לזייפו.

בקבוקים שלנו³² הסתומים בחוזק בפקק שעם וא"א לפתחן בלי פתחן חולץ פקקים הוי חותם א' ואם סגרו מעל בכיסוי שעוה גומי פלסיק וכדומה, גם בלא סימני אותיות הרי זה חותם בתוך חותם.

ק"ק המבורג לעשות כתיקון שלהם דווקא. אך מאחר שהיהודי הנ"ל היה מקבל עליו בחרם שלא היה יודע מתיקון שלהם בכך היו קונסים אותו שלא ירויח ביין זה וימכור ליהודים כמו שקנה בעצמו עם ההוצאות שהיה לו על היין וק"ל. בית הלל שם א

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ד

³¹ מ"ז שם

³² בס' ערוך השלחן (להרב מהרי"מ מנוואהרדק) לעיל סי' קי"ח סעיף י"ח שכ' וז"ל ומזה למדנו דכלי מהודק הוי כחותם ובשטוחה מלמעלה הוי חותם בתוך חותם וא"כ בקבוקים שלנו הנסתמים בחוזק בעץ שקורין פראפק"א (שטאפפע"ר) וא"א לפתחן בלי ברזל שקורין קראצע"ר (שטאפפענציע"ר) הוי חותם א' ואם טחה כמנהג בעפר אדום שקורין טרי"ה הוי חותם בתוך חותם גם בלא סימני אותיות ולפמש"ל דבזה"ז סגי גם ביין בחותם א' א"כ יש ביכולת לשולחו ע"י עכו"ם ע"י אחד מהם או בסתומה חזקה (בלא טוחה ע"פ) או גם בסתימה רפה וטיחה בטיט או בטרי"ף כמנהג וכן יכול לשלוח חלב וכ"ש חמאה בא' מהם וכן בכה"ג בגבינה באופן זה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וכן אם צר פי הנוד³³ הרי זה כחותם אחד, ואם הפך פי הנוד לתוכו וצר עליו הרי זה חותם בתוך חותם.

וכן כל שינוי³⁴ שמשנה מדברים שאינו מדרך כל אדם הרי זה חותם אחד, והמיחה או הקשירה הוי חותם שני.

דף לא:

ז. השולח חבית של יין ביד כותי ושל ציר ושל מוריים ביד עובד כוכבים אם מכיר חותמו וסתמו מותר אם לאו אסור

חתמו בשני³⁵ חותמות וחזר על חותמו ולא הכירו או שמצאו סתור, הרי זה אסור דודאי הגוי זיפו, ודוקא אם רואין בו שנסתר בכונה על ידי אדם³⁶.

אבל במקום שיכולין לתלות שנסתר ונתקלקל מעצמו על ידי טילטול, או על ידי בהמה או תינוקות שעשו שלא בכונה תולין להקל, דספק דרבנן לקולא.

דבאלו די בחותם א' כמו שיתבאר עכ"ל (וע"ל סי' קי"ח ס"ק ה') ועי' בשו"ת חיים של שלום סי' ס"ט מ"ש בביאור הדברים בזה באורך:

³³ עי' בערוך השלחן (להרב מהרי"מ מנוואהרדק) לעיל סי' קי"ח סעי' י"ט שכ' דנראה שהרמב"ם והש"ע לא אמרו אלא בצרורת נוד של עור דהיא קשירה חזקה מאד ויש שהיו קושרין עד שהי' קשה להתיר כו' אבל בשאר דברים לא הוי הצרורה סימן א"כ עשה קשר משונה עכ"ל

³⁴ וכת' בתשו' משאת בנימין סי' כ"ט דקשירת כיסוי העגלות אף על פי דאין לך קשר משונה מזה מה שקשור בראש העגלה ונתון כמה פעמים אילך ואילך בכל אורך העגלה ובסוף העגלה פעם שנית מכל מקום לא הוי כחותם דמאי דסמכין אקשר משונה או חותם היינו משום דלא מרח ומזיף א"נ מרתת משא"כ בזה דמוכרח הוא להתיר הקשרים ולפתוח העגלות בכל יום כדי ליקח מאכל שלו שבתוך העגלות ע"כ. ש"ך שם ח

³⁵ שו"ע ונו"כ שם ח

³⁶ עי' בס' דברי יוסף חלק ג' סי' תתפ"ח שכ' שעמד על המחקר באם הי' החבית נסתם במגופה ועליו חותם שעוה ואח"כ נמצא שהחותם שעוה נתקלקל בכוונה ובמגופה לא נראה שום קלקול דלכאורה הרי בדיעבד סגי בחותם א' והרי המגופה הוא חותם א' והוא בשלימותו וכתב דלדינא אין לסמוך ע"ז דכיון דאנו רואין שהחותם שעוה נתקלקל בכוונה לא מהני סתימת המגופה לבד דחיישינן שטרח לפתוח המגופה ובכח"ג לא נחשב סתימת המגופה לחותם א' ואסור אבל אם לא נראה שהחותם שעוה נתקלקל בכוונה ויש לתלות שמעצמו נתקלקל או ע"י בהמה וכיוצא מותר וכתב שצ"ע אם סומכין להקל בזה גם באיסורי דאורייתא כיון שהחותם הב' הוא רק לחומרא דבאמת מהני בכ"מ גם בחותם א' או דילמא דוקא ביי"ג תלינן להקל בזה כדאשכחן דתלינן בכמה דברים להקל ביי"ג מה שאין סומכין לתלות בשאר איסורין וסיים בצ"ע עיין שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואפילו אם רואה שנתקלקל בכונה, אם ישראל יוצא ונכנס תמיד מותר, דמרתת ולא נגע.

במה דברים אמורים שחזר וראהו כדאמרן, אבל לכתחילה אין צריך לחזור עליו ולחקור אם הוא מקולקל, דאוקמינן ליה אחזקתיה שהוא חתום, אלא אם הודיע המשלח לאותו ישראל שנשלח לו שהוא שולח לו יין חתום בחותם בתוך חותם, אף על פי שלא הודיעו ענין חתימותיו האיך הם, כיון שמצאו הישראל השני חתום בשני חותמות מותר.

ומכל מקום נכון הדבר להודיעו בכתב צורת החותם כדי שיחזור עליו. מיהו אם כתב עליו אותיות אין צריך להודיעו צורתם, דסתם גוי אינו בקי לכתוב אותיות.

ואם הגוי אומר שהחבית היה מטפטף והוא הדקו ונגע ביין, אינו צריך להאמינו לאוסרו שאין הגוי נאמן, ואפילו ניכר עדיין קצת יין מבחוץ ויש אומדנא שהוא כדבריו, אינו צריך להאמינו רק לתלותו בדבר אחר.

ח. מפני מה אסרו שכר של עובדי כוכבים ... משום חתנות ... מפיקין ליה לאבבא דחנותא ושתי ... מייתו ליה לביתיה ושתי ותרוייהו משום חתנות

שכר³⁷ של גוים אסרוהו גם כן משום חתנות, הלכך כל שכר אחד של תמרים או של תאנים או של שעורים או שאר תבואה, וכן משקה העשוי מדבש, אסרום משום חתנות³⁸.

³⁷ שו"ע ונו"כ קיד א

³⁸ אף על פי שאין בהם לא משום בישולי גוים, שהרי קצתם כגון של תאנים או תמרים או דבש נאכלין כמות שהוא חי, וקצתם כגון של תבואה אינו עולה על שולחן מלכים, ועוד דבטלה היא לגבי המים שהם הרבה, וגם אין בהם לא משום גיעולי גוים דסתם כליהם אינן בני יומן, ואפילו הן בני יומן ברוב הדברים הללו הוה השומן של מאכליהם מעם לפגם, אפילו הכי אסרום משום חתנות. לבוש וט"ז א הזכיר רק שהתבטאה במילה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אולם אין בהם כל כך קירוב הדעת, הילכך לא החמירו בהן כמו בפת, כי על הלחם לברו יחיה האדם בסעודתו, ובעי הרחקה טפי³⁹. ולכך במיני משקים לא אסרום אלא בבית גוי.

ואף בבית הגוי לא אסרו אלא כשקבע עצמו לשתות כדרך שאדם קובע בשתייה, אבל אם נכנס בבית הגוי ושותה דרך עראי באקראי בעלמא⁴⁰ מותר, ואף אם מביאים לו בפתח החנות ושותהו שרי⁴¹, וכן מי שלן בבית הגוי חשיב הפונדק כביתו ומותר לשתות. ואף אם העובר כוכבים אכסנאי שלו נותן לו, מותר משום איבה⁴².

ויש מתירין⁴³ בשכר של דבש ותבואה, מפני שסתם שכר הנאמר בתלמוד, רצה לומר שכר תמרים. ואומרים שלא גזרו אלא על שכר תמרים ולא על שאר משקים שאינם חשובין כל כך לקרב בהן הדעות, וה"ה המשקאות⁴⁴ היקרות מאד כמו מה שקורין רא"ם ופארטע"ר וקאניא"ק אעפ"י שבודאי יש קירוב הדעת במשקאות כאלו מ"מ כיון שהם יקרים ואינם מצויין מפני היוקר הו"ל כיון תפוחים ויין רמונים שלא גזרו מפני יוקר מציאותם, וכן נוהגין במדינות אלו להקל.

ואע"פ שע"פ הדין מותר לשתות קפה ומשקה שוקולד בבית עכו"ם מ"מ בזממה"ז בעודה"ר כמה קלקולים בא מזה שע"ז ח"ו באו לידי זנות ר"ל כידוע ע"כ כל אשר יש בו ריח תורה ירחיק מזה מלכנוס לבתייהם לשתות איזה משקה שיהיה⁴⁵.

³⁹ והר"ן נתן טעם מפני שהפת מעשה נשים אלים חתנות ידיה טפי ע"כ. ט"ז שם ב

⁴⁰ פירוש תרתי בעינן שיהא דרך עראי דהיינו שלא בקביעות, ואקראי דהיינו שלא יהא רגיל בכך. פר"ח שם.

⁴¹ פר"ח שם

⁴² ש"ך ב מהב"י

⁴³ רמ"א שם מהמרדכי

⁴⁴ ערוך השלחן (להרב מהרי"מ מנוואהרדאק) סעי' י"א

⁴⁵ ועי' בחכמת אדם כלל ס"ו סוף סעי' י"ד שכתב בדין זה דאע"פ שע"פ הדין מותר לשתות קאווי ושאקאלאד"ע בבית עכו"ם מ"מ בזממה"ז בעודה"ר כמה קלקולים בא מזה שע"ז ח"ו באו לידי זנות ר"ל כידוע ע"כ כל אשר יש בו ריח תורה ירחיק מזה מלכנוס לבתייהם לשתות איזה משקה שיהיה עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וגזרו חכמי אשכנז⁴⁶ שלא יקבע עצמו בבתי משתאות של גוים, והקובע עצמו לשתות שם הוא בכלל הריקים והפוחזים ולא יקרא בשם רב וחבר ולא יהיה לו שום מינוי בקהלה.

⁴⁶ ע"י בקונ' הסמ"ע שכ' מתקנות הארצות מגאוני הדור ההיא בירוד גראמנ"י שגזרו ששום אדם לא יקבע עצמו בבתי משתאות של גוים והקובע עצמו לשתות שם הוא בכלל הריקים והפוחזים ולא יקרא בשם רב וחבר ולא יהיה לו שום מינוי בקהלה עכ"ל והביאו בבל"י סק"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

